

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 19.03.1981, sp. zn. 3 Tz 4/81, ECLI:CZ:NS:1981:3.TZ.4.1981.1

Číslo: 22/1982

Právní věta: Jestliže pracovní úraz byl zaviněně způsoben jinou osobou, vůči které vznikl státu, popř. socialistické organizaci nárok na regresní náhradu, a tuto skutečnost poškozený pracovník zatají a uvede jinou příčinu pracovního úrazu v úmyslu zmařit vymáhání regresní náhrady, přichází v úvahu posoudit jeho jednání jako trestný čin poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 136 odst. 1 písm. b) tr. zák., popř. jako pokus tohoto trestného činu. Byl-li pracovní úraz způsoben trestným činem této jiné osoby, přichází v úvahu posoudit jednání pracovníka i jako trestný čin nadřezování podle § 166 odst. 1 tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 19.03.1981

Spisová značka: 3 Tz 4/81

Číslo rozhodnutí: 22

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Nadřezování, Poškození majetku v socialistickém vlastnictví

Předpisy: 140/1961 Sb. § 8 ods. 1
§ 132 ods. 1
§ 166 ods. 1 65/1965 Sb. § 191 ods. 1
§ 191 ods. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 22/1982 sb. rozh.

Jestliže pracovní úraz byl zaviněně způsoben jinou osobou, vůči které vznikl státu, popř. socialistické organizaci nárok na regresní náhradu, a tuto skutečnost poškozený pracovník zatají a uvede jinou příčinu pracovního úrazu v úmyslu zmařit vymáhání regresní náhrady, přichází v úvahu posoudit jeho jednání jako trestný čin poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 136 odst. 1 písm. b) tr. zák., popř. jako pokus tohoto trestného činu. Byl-li pracovní úraz způsoben trestným činem této jiné osoby, přichází v úvahu posoudit jednání pracovníka i jako trestný čin nadřezování podle § 166 odst. 1 tr. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 19. 3. 1981 sp. zn. [3 Tz 4/81.](#))

K stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSR Nejvyšší soud ČSR zrušil rozsudek okresního soudu Plzeň-město ze dne 30. ledna 1980 sp. zn. 3 T 243/79 ohledně obviněného M. Š. v celém rozsahu a ohledně obviněného J. S. ve výroku o vině pomoci k trestnému činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 10 odst. 1 písm. c), § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. a ve výroku o trestu a uvedenému okresnímu soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu Plzeň-město z 30. ledna 1980 sp. zn. 3 T 243/79 byli uznáni vinnými obviněný J. S. trestným činem ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1, 3 tr. zák. a pomocí k trestnému činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 10 odst. 1 písm. c), § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. a obviněný M. Š. trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. e) tr. zák.

Podle zjištění okresního soudu obviněný J. S. spáchal trestný čin ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1, 3 tr. zák. tak, že dne 23. dubna 1977 kolem 2.00 hod. v restauraci Svazáček v Plzni fyzicky napadl spoluobviněného M. Š., kterého udeřil, až napadený upadl na zem, a tím mu způsobil zranění kotníku pravé nohy, pro které byl M. Š. neschopen práce po dobu 72 dnů. Obviněný M. Š. spáchal trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. a obviněný J. S. poskytl pomoc k trestnému činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 10 odst. 1 písm. c), § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. tak, že v dubnu 1977 po vzájemné dohodě M. Š. uvedl do záznamu o pracovním úrazu nepravdivé údaje, které mu J. S. jako svědek potvrdil, a na jejichž základě pak bylo M. Š. vyplaceno na odškodnění za pracovní úraz 1599,- Kčs a na nemocenských dávkách 6408,- Kčs.

Za to byli odsouzeni J. S. podle § 221 odst. 3 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody na dvacet měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 písm. a), § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu dvou let, M. Š. podle § 132 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody na čtrnáct měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 písm. a), § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu dvou let.

Obviněný M. Š. podal proti tomuto rozsudku okresního soudu Plzeň-město odvolání, které bylo podle § 253 odst. 1 tr. ř. zamítnuto jako podané osobou, která se odvolání výslovně vzdala.

Rozsudek okresního soudu Plzeň-město nabyl právní moci v řízení před soudem prvního stupně u obou obviněných 30. ledna 1980.

Generální prokurátor ČSR podal proti tomuto rozsudku okresního soudu Plzeň-město ve prospěch obviněných J. S. a M. Š. stížnost pro porušení zákona. Uvádí v ní, že okresní soud po stránce právní nesprávně posoudil skutek obviněných, záležející v uvedení nepravdivých údajů v záznamu o pracovním úrazu, které pak vedlo k vyplacení odškodnění obviněnému M. Š. za pracovní úraz a nemocenských dávek. Podle stížnosti pro porušení zákona tento skutek není trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák., popř. pomocí k tomuto trestnému činu podle § 10 odst. 1 písm. c), § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. Obvinění se po vzájemné dohodě pokusili nepravdivou informací o úraze zmařit vymáhání regresní náhrady proti J. S., a tím naplnili ve spolupachatelství znaky trestného činu poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 8 odst. 1, § 136 odst. 1 písm. b) tr. zák., kteréžto posouzení je pro obviněné příznivější. Navíc u obviněného M. Š. mělo být jednáno, jak z něho vycházel okresní soud, posouzeno také jako trestný čin nadřizování podle § 166 odst. 1 tr. zák., neboť jím pomáhal spoluobviněnému J. S., aby se vyhnul trestnímu stíhání pro trestný čin ublížení na zdraví.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i správnost řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Skutková zjištění, napadeného rozsudku mají oporu v důkazech provedených v hlavním líčení. Řízení, které jim předcházelo a z něhož vzešel tento skutkový základ, bylo provedeno podle zákona.

Důkazy provedenými v hlavním líčení bylo prokázáno, že obviněnému M. Š. způsobil zranění obviněný J. S. V rozporu s tím uvedl M. Š. v záznamu o pracovním úrazu nepravdivý údaj o příčině tohoto úrazu a spoluobviněný J. S. mu potvrdil v příslušném tiskopise správnost tohoto nepravdivého údaje. Na tomto nepravdivém podkladě o skutečné příčině úrazu pak vyplatil podnik Restaurace a jídelny obviněnému M. Š. odškodnění za pracovní úraz ve výši 1599,- Kčs; kromě toho tento obviněný obdržel nemocenské dávky za uvedenou dobu pracovní neschopnosti v částce 6408,- Kčs. Okresní soud dovodil při právním posuzování tohoto dalšího jednání, že obviněný M. Š. rozkrádal majetek v socialistickém vlastnictví tak, že se obohatil ke škodě takového majetku podvodným způsobem, tj. předstíráním, že šlo o pracovní úraz a zamlčením skutečné příčiny úrazu. Spoluobviněný J. S. mu k tomu poskytl pomoc, když jako svědek potvrdil správnost těchto nepravdivých údajů v záznamu o pracovním úrazu.

Toto právní posouzení není správné. Okresní soud nepřihlédl k ustanovení § 24 zák. č. 54/1956 Sb. o nemocenském pojištění ve znění pozdějších předpisů, podle něhož nárok na nemocenské nemá, kdo si přivodil pracovní neschopnost a) v úmyslu vylákat nemocenské, nebo b) zaviněnou účastí ve rvačce, nebo c) jako bezprostřední následek své opilosti, nebo d) při spáchání úmyslného trestného činu, za nějž zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice přesahuje jeden rok.

Z ustanovení § 41, § 42 nařízení vlády ČSSR č. 54/1975 Sb., kterým se provádí zákoník práce, vyplývá, že o pracovní úraz jde tehdy, když újma na zdraví a škoda vznikla při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

Plněním pracovních úkolů je především plnění vlastních povinností pracovníka vyplývajících z pracovního poměru, dále jiná činnost vykonávaná na příkaz organizace a činnost, která je předmětem pracovní cesty. Plněním pracovních úkolů je i činnost na podnět společenské organizace nebo spolupracovníků, pokud je konána pro organizaci.

Podle § 41 odst. 5 citovaného nařízení vlády ČSSR se jako pracovní úraz posuzuje též úraz, který pracovník utrpěl pro plnění pracovních úkolů.

V daném případě obviněný M. Š. utrpěl újmu na zdraví při plnění pracovních úkolů, když jako vedoucí restaurace v rámci plnění svých pracovních povinností požadoval po spolupracovníkovi spoluobviněném J. S., který v rozhodné době vypomáhal v restauraci jako číšník, vyúčtování tržby a byl jím za to napaden a zraněn.

Z výsledků provedeného dokazování, zejména z původních výpovědí obviněných i z výpovědi svědka J. P., který pracoval ve zmíněné restauraci jako číšník a byl přítomen napadení M. Š. obviněným J. S. již okresní soud správně zjistil, že obviněný J. S. fyzicky napadl M. Š., a že tedy u něho nešlo o zaviněnou účast ve rvačce jako jednu z okolností, která vylučuje nárok na nemocenské (§ 24 zák. č. 54/1956 Sb.). U M. Š., jak rovněž vyplývá ze správně objasněných okolností konkrétního případu v řízení před okresním soudem, nejsou dány ani zbývající okolnosti uvedené v citovaném ustanovení zákona o nemocenském pojištění, pro které by M. Š. neměl nárok na nemocenské.

Při správném zjištění příčiny posuzované újmy na zdraví nemůže se organizace s úspěchem dovolávat důvodu zproštění se odpovědnosti podle § 191 odst. 1 písm. b) nebo odst. 2 písm. b) zák. práce, když z okolností daného případu je zároveň patrné, že mezi jednáním v rozhodné době

alkoholem ovlivněného M. Š. a způsobenou škodou (újmou na zdraví) není příčinná souvislost (§ 191 odst. 1 písm. b) zák. práce), popř. že ovlivnění alkoholem tohoto pracovníka nebylo jednou z příčin škody (§ 191 odst. 2 písm. b) zák. práce). Jako důvod ke zproštění se odpovědnosti organizace tedy nestačí pouhé zjištění, že napadený M. Š. byl v rozhodné době ovlivněn alkoholem.

Z uvedeného vyplývá, že M. Š. obdržel oprávněně dávky nemocenského pojištění a rovněž oprávněně obdržel i odškodnění za pracovní úraz, neboť ten mu byl způsoben spolupracovníkem v době, kdy plnil povinnosti vyplývající z jeho pracovního poměru.

Za těchto okolností nemohlo být jednání obviněných M. Š. a J. S., jak z něho vycházel okresní soud, posouzeno jako trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák., resp. jako pomoc k tomuto trestnému činu podle § 10 odst. 1 písm. c), § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák.

Podle § 1 odst. 1 zák. č. 33/1965 Sb., o úhradě nákladů vznikajících státu z úrazů, nemocí z povolání a jiných poškození na zdraví (regresních náhradách) občan, který zavinil, že bylo někomu způsobeno poškození zdraví nebo smrt, je povinen zaplatit státu regresní náhradu, kterou podle odst. 2 citovaného ustanovení zákona o regresních náhradách tvoří mimo jiné náhrada vyplacených dávek nemocenského pojištění, náhrada nákladů léčebně preventivní péče, popřípadě jiných nákladů vynaložených společnostmi.

Obviněný tím, že uvedli po vzájemné dohodě v záznamu o úrazu nepravdivou okolnost o příčině úrazu M. Š. způsobili, že stát jako subjekt práva na regresní náhradu nemohl uplatňovat svůj nárok na náhradu škody vzniklé mu vyplacením dávek nemocenského pojištění a vynaložením nákladů léčebně preventivní péče (popř. jiných nákladů) v souvislosti s tím, že bylo M. Š. zaviněně způsobeno poškození na zdraví (§ 1 zák. č. 33/1965 Sb.). Jejich společné jednání směřovalo k tomu, aby obviněný J. S. se zbavil právní povinnosti k regresní náhradě.

Podstata společného jednání obviněných tedy spočívala v tom, že socialistický subjekt nemohl vůči nesocialistickému dlužníku uplatnit a vymáhat svou pohledávku, a to v důsledku nekalého jednání, které přichází v úvahu posoudit jako trestný čin poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 136 odst. 1 písm. b) tr. zák. Při řešení otázky stádia vývoje trestného činu poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 136 odst. 1 písm. b) tr. zák. (pokus trestného činu, dokonáný trestný čin) přihlédně soud při novém projednání věci k zániku práva na regresní náhradu, k němuž dochází uplynutím tříleté objektivní lhůty; po uplynutí této lhůty nelze regresní náhradu přiznat (§ 7 odst. 1 zák. č. 33/1965 Sb.).

Pokud zjištěné okolnosti případu, zejména po subjektivní stránce, umožní závěr, že obviněný M. Š. sledoval podvodným jednáním, tj. nepravdivým údajem o příčině svého úrazu v záznamu o pracovním úrazu zároveň i to, aby ten, kdo mu přivodil újmu na zdraví, unikl trestnímu stíhání, přicházelo by v úvahu posoudit takovou součinnost s pachatelem ublížení na zdraví, uskutečněnou po jeho spáchání, i jako trestný čin nadřování podle § 166 odst. 1 tr. zák.